Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 16(34) 2023

УДК 37.02: 378 796

https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34)-281-291

Пензай Сергій Анатолійович кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії та методики спорту, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, тел.: (067) 461-06-78, https://orcid.org/ 0000-0003-3396-6728

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКАЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті обгрунтовано педагогічні умови формування свідомого ставлення студентів педагогічних закладів вищої освіти до фізичного виховання та визначено засоби їх реалізації.

З метою визначення педагогічних умов свідомого ставлення майбутніх вчителів нефізкультурного профілю до занять руховою активність нами проаналізовано суть базових понять педагогіки фізичної культури, зокрема фізкультурна грамотність та фізкультурна освіченість, основна різниця між якими полягає в тому, що фізкультурна грамотність фокусується на рухових навичках і фізичній активності, тоді як фізкультурна освіченість включає в себе більший спектр знань і розуміння щодо здорового способу життя загалом.

У результаті аналізу теоретичної літератури та узагальнення практичного досвіду (анкетування) нами визначено основні педагогічні умови, реалізація яких покликана оптимізувати роботу з формування свідомого ставлення студентів педагогічних закладів вищої освіти до фізичного виховання. Зазначено, що у формуванні свідомого ставлення до фізичного виховання концептуальну роль відіграє саме належна мотивація, причому у поєднанні зі сформованими вольовими якостями особистості.

У статті резюмовано, що у формуванні свідомого ставлення студентів педагогічних закладів вищої освіти до фізично виховання концептуальну роль відіграють рівень фізкультурної освіченості (фізкультурної грамотності) та мотиваційні заходи. Основні педагогічні умови формування свідомого ставлення до фізичного виховання у студентів педагогічних закладів вищої освіти нами диференційовано і описано за такими групами: освітнє середовище, методична підтримка, колективна взаємодія, індивідуалізація навчання, професійний розвиток, створення мотивації, педагогічна свобода та творчість. Зміст і склад цих педагогічних умов залежить від освітнього контексту, типу закладу освіти, конкретної педагогічної ситуації.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 16(34) 2023

Ключові слова: фізичне виховання, фізична культура, педагогічні умови, фізкультурна грамотність, фізкультурна освіченість, мотиваційні заходи.

Penzai Serhii Anatoliyovych Candidate of Sciences in Physical Culture and Sports, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Sports, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, St. Sadova, 2, Uman, 20300, tel.: (067) 461-06-78, https://orcid.org/ 0000-0003-3396-6728

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF CONSCIOUS ATTITUDES OF STUDENTS OF TEACHING INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION TOWARDS PHYSICAL EDUCATION

Abstract. The article substantiates the pedagogical conditions for the formation of a conscious attitude of students of pedagogical institutions of higher education to physical education and defines the means of their implementation.

To determine the pedagogical conditions of the conscious attitude of future non-physical education teachers to motor activity classes, we analyzed the essence of the basic concepts of physical culture pedagogy, in particular physical culture literacy and physical education, the main difference between which is that physical culture literacy focuses on motor skills and physical activity. In contrast, physical education includes a greater range of knowledge and understanding about healthy lifestyles in general.

As a result of the analysis of theoretical literature and the generalization of practical experience (questionnaire), we have determined the main pedagogical conditions, the implementation of which is designed to optimize the work on the formation of the conscious attitude of students of pedagogical institutions of higher education to physical education. It is noted that proper motivation plays a conceptual role in the formation of a conscious attitude to physical education, and in combination with the formed volitional qualities of the individual.

The article summarizes, that the level of physical education (physical literacy) and motivational measures play a conceptual role in the formation of the conscious attitude of students of pedagogical institutions of higher education towards physical education. The main pedagogical conditions for the formation of a conscious attitude to physical education among students of pedagogical institutions of higher education have been differentiated and described by the following groups: educational environment, methodical support, collective interaction, individualization of learning, professional development, creation of motivation, pedagogical freedom and creativity. The content and composition of these pedagogical conditions depend on the educational context, the type of educational institution, and the specific pedagogical situation.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 16(34) 2023

Keywords: physical education, physical culture, pedagogical conditions, physical literacy, physical education, motivational measures.

Постановка проблеми. Свідоме ставлення до фізичної культури означає усвідомлене і відповідальне ставлення людини до свого фізичного здоров'я та активності. Це передбачає не лише регулярну фізичну активність, а й розуміння важливості здорового способу життя та впливу фізичних вправ на загальний стан організму.

Основні аспекти свідомого ставлення до фізичного виховання такі:

- **розуміння важливості фізичної активності** (людина розуміє, що рух – це не лише засіб контролю ваги, а й спосіб покращення функцій серця, легень, м'язів, а також загального психоемоційного стану);
- **правильне використання фізичної активності** (свідомий підхід включає в себе регулярну, різноманітну і збалансовану фізичну діяльність, враховуючи індивідуальні можливості та обмеження);
- **здоровий спосіб життя (о**крім фізичної активності, свідоме ставлення включає в себе раціональне харчування, відмову від шкідливих звичок, регулярний відпочинок і достатній сон);
- **самомотивація і відповідальність (л**юдина самостійно визначає свої цілі щодо фізичного здоров'я, ставить завдання і відповідально дотримується їх);
- **постійне самовдосконалення** (свідомий підхід до фізичної культури передбачає постійне навчання та самовдосконалення у сфері здоров'я і фізичної активності).

Свідоме ставлення до фізичної культури сприяє підтримці оптимального рівня здоров'я та допомагає досягати високого рівня фізичного розвитку та психоемоційної стійкості, що важливо для будь-якого виду професійної діяльності, зокрема для майбутніх учителів, оскільки вони покликані бути взірцем у всьому для своїх учнів. Саме тому актуальною є проблема визначення та реалізації педагогічних умов формування свідомого ставлення студентів педагогічних закладів вищої освіти до фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. *В Україні вся діяльність з розвитку фізичної культури та спорту має законодавче підгрунтя та належну державну підтримку, що задекларовано у таких нормативних документах:* Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (1993 р.), Накази МОН щодо «Системи організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладах» (2003 р.), Указ Президента України «Про затвердження державного соціального стандарту у сфері фізичної культури і спорту» (2013 р.), Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016 р.),

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 16(34) 2023

Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року (2020 р.) та ін.

Проблеми фізичного виховання студентів закладів вищої освіти нефізкультурного профілю, в тому числі педагогічних, розглянуто у працях таких науковців, як В. Базильчук, Ю. Вихляєв, О. Гладощук, А. Домашенко, І. Євтушенко, *Н. Завидівська,* О. Іванов, Є. Іванов, С. Канішевський, Ю. Канішевський, М. Маєвський, В. Мирошніченко, І. Мураров, Р. Раєвський, Р. Стасюк, Ю. Суббота, О. Томенко, О. Чиченьова, О. Язловецька та ін.

Педагогогічним умовам формування свідомого ставлення майбутніх фахівців різного профілю, зокрема педагогічного, до занять фізичною активністю приділено увагу Ю. Вихляєвим, Т. Круцевич, М. Маєвським, Ю. Павловою, Т. Осадченко, О. Чиченьовою, С. Ящуком та ін.

Дослідники акцентують увагу на особистісно орієнтованому фізичному вихованні студентів, під яким розумують «комплексну всебічну дію на особистість засобами фізичної культури, коли разом з вирішенням інших завдань пріоритет одержує розвиток і актуалізація цінностей фізичної культури та здоров'я, формування особистісно значущих мотивів, знань та вмінь, а також, досвіду самостійного та безперервного використання засобів фізичної культури і оздоровлення» [1, С. 15].

Поза всяким сумнівом, забезпечення ефективної професійної діяльності педагога вимагає створення специфічних педагогічних умов, які сприяють розвитку його професійної компетентності та досягненню педагогічних цілей, зокрема для формування свідомого ставлення студентів закладів вищої освіти до занять фізичною культурою і спортом.

Мета статті полягає в обгрунтуванні педагогічних умов формування свідомого ставлення студентів педагогічних закладів вищої освіти до фізичного виховання та визначенні засобів їх реалізації.

Виклад основного матеріалу. З метою визначення педагогічних умов свідомого ставлення майбутніх вчителів нефізкультурного профілю до занять руховою активність нами проаналізовано суть базових понять педагогіки фізичної культури, зокрема *фізкультурна грамотність* та *фізкультурна освіченість*. Ефективно реалізувати ці педагогічні умови без роботи над підвищенням рівня *фізкультурної освіченості/фізкультурної грамотності* неможливо.

Термін *фізкультурна грамотність* (*physical literacy*) активно використовується у зарубіжних дослідженнях, наприклад, у статті «Physical literacy in Europe: The current state of implementation in research, practice, and policy» (Фізична грамотність у Європі: поточний стан впровадження в дослідженнях, практиці та політиці) за 2023 рік зазначено: «The holistic concept of physical literacy (PL) embraces different person-centered qualities (physical, cognitive, affective/psychological) necessary to lead physically active lifestyles»

(цілісна концепція фізичної грамотності (PL) охоплює різні особистісно орієнтовані якості (фізичні, когнітивні, емоційні/психологічні), необхідні для ведення фізично активного способу життя) [2, С. 166].

У вітчизняній дослідницькій традиції популярний термін *фізкультурна освіченість*, що дефінується як «високий рівень оволодіння актуалізованими цінностями і потребою бути здоровим, фізично активним, а також, сформованими компетентностями цілеспрямовано знаходити, аналізувати та застосовувати різноманітні засоби фізичної культури в залежності від виникаючих нових ситуацій в життєдіяльності» [1, С. 17]. На нашу думку, терміни *фізкультурна грамотність* і *фізкультурна освіченість* перебувають у відношеннях родо-видової синонімії, тобто поняття фізкультурної освіченості є ширшим, включаючи в себе фізкультурну грамотність.

Фізкультурна грамотність вказує на рівень знань та навичок у галузі фізичної культури і спорту. Основні аспекти фізкультурної грамотності включають в себе здоровий спосіб життя, знання правил фізичних вправ і рухів, уміння безпечно займатися спортом, а також розуміння важливості фізичної активності для збереження здоров'я.

Фізкультурна грамотність є не менш важливою, ніж, скажімо, мовна чи цифрова грамотність. Вона сприяє загальному розвитку та збереженню фізичного та психічного здоров'я людини; передбачає знання про різні види спорту, навички гімнастики, елементи правильної техніки виконання вправ, а також розуміння важливості регулярної фізичної активності для утримання оптимального стану здоров'я. Освоєння цих аспектів сприяє формуванню здорового способу життя та підтримці фізичної форми. Важливо розвивати фізкультурну грамотність вже з дитинства, оскільки це стане основою для активного та здорового способу життя у майбутньому.

Термін *фізкультурна освіченість* вказує на рівень знань і розуміння основ фізичного виховання та фізичної культури, а також на уміння застосовувати ці знання у повсякденному житті для підтримки активного та здорового способу життя. Фізкультурна освіченість охоплює не лише аспекти фізичної активності, а й ширший спектр питань, пов'язаних з здоров'ям, фізичною формою, безпекою та загальною культурою індивідуума.

Основні аспекти фізкультурної освіченості такі:

- **фізична активність** (розуміння важливості та ефектів різних видів фізичної активності, а також уміння вибирати відповідні заняття для досягнення конкретних цілей);
- **здоров'я та безпека** (знання про вплив фізичної активності на здоров'я та про заходи безпеки під час тренувань);
- **харчування та відновлення** (розуміння ролі правильного харчування та відновлення для підтримки фізичної активності та здоров'я);

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 16(34) 2023

- **ментальне здоров'я (о**свіченість у сфері взаємозв'язку фізичної активності та ментального здоров'я, а також уміння впроваджувати стратегії для покращення психічного стану);
- **культура тіла (р**озуміння та повага до власного тіла, а також уміння виражати себе фізично та взаємодіяти з іншими в контексті фізичної культури).

Вважаємо, що з погляду визначення (дефініції), *фізкультурна грамотність* – це можливість використовувати і розуміти рухові навички та принципи фізичної активності, пов'язані зі спортом, фізичною активністю та загальними аспектами фізичного розвитку, а *фізкультурна освіченість* – ширший термін, що включає в себе розуміння та підтримку фізичної активності як важливого компонента здоров'я та життя, охоплюючи не тільки фізичні навички, але і розуміння важливості активного способу життя, здорового харчування, психічного здоров'я та інших аспектів фізичного і психічного стану. З погляду цілевизначення, *фізкультурна грамотність* – розвиток фізичних здібностей, покращення координації, сили, витривалості тощо, тоді як *фізкультурна освіченість* – це ще й формування творення у людей обізнаності і вмінь для здійснення свідомих виборів у сфері фізичного розвитку та здоров'я.

Отже, основна різниця полягає в тому, що фізкультурна грамотність фокусується на рухових навичках і фізичній активності, тоді як фізкультурна освіченість включає в себе більший спектр знань і розуміння щодо здорового способу життя загалом.

Формування свідомого ставлення студентів до фізичного виховання перебуває у межах професійних задач викладачів фізичного виховання закладів вищої освіти, зокрема педагогічного профілю. Для більшої достовірності результатів нашої розвідки нами було проведено анкетування викладачів фізичного виховання Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини), зокрема, за такими питаннями:

1) Як Ви оцінюєте рівень свідомого ставлення студентів до фізичного виховання?

2) Які конкретні педагогічні методи та підходи використовуються Вами для формування свідомого ставлення студентів до фізичної активності та здорового способу життя?

3) Як впливають викладачі на розвиток мотивації студентів до занять фізичною активністю та спортом?

4) Яка роль відводиться спеціальним заходам та ініціативам в університеті для підтримки фізичної активності студентів?

5) Чи існують конкретні курси або заняття, спрямовані на підвищення обізнаності студентів щодо важливості фізичної активності та здорового способу життя?

6) Які перешкоди або виклики існують у формуванні позитивного ставлення студентів до фізичного виховання, і як їх можна подолати?

7) Як Ви оцінюєте доступність фізкультурних засобів та інфраструктури для студентів та як це впливає на їхню участь у фізичних заняттях?

8) Які зміни чи додаткові ініціативи Ви б порекомендували для покращення ставлення студентів до фізичного виховання в університеті?

9) Які засоби спілкування та взаємодії викладачів зі студентами використовуються для стимулювання інтересу до фізичної активності?

10) Як Ви оцінюєте результативність заходів, спрямованих на формування свідомого ставлення студентів до фізичного виховання, і чи є певні аспекти, які можна покращити?

Відповіді на запитання допомогли окреслити проблемні моменти у визначенні педагогічних умов формування свідомого ставлення майбутніх учителів до фізичної активності, причому підтвердилася думка щодо першочергової ролі викладача, яку висловили В. Мирошніченко та І. Євтушенко: «Викладачам кафедри фізичного виховання для створення запропонованих нами педагогічних умов потрібно розпочинати з себе, з реальної оцінки своїх можливостей безперервно, впродовж усієї своєї педагогічної діяльності вдосконалювати свої професійні знання в цій галузі науки, яку вони за професійним обов'язком повинні доводити до студентів» [3, С.132].

Важливо зазначити, що свідоме ставлення до фізичного виховання містить структурні компоненти, притаманні ставленню людини до будь-якої навчальної діяльності:

1) розуміння мети навчальної діяльності;

2) розуміння особистої і суспільної значимості навчального процесу, формування і усвідомлення мотивів такого виду діяльності;

3) розуміння тими, хто навчається, своїх можливостей у досягненні мети;

4) наявність плану дій та впевненості у виконанні поставлених завдань [4, С. 199]. Проте специфіка їх реалізації залежить від галузі діяльності та конкретних педагогічних умов.

У разультаті аналізу теоретичної літератури та узагальнення практичного досвіду (анкетування) нами визначено основні педагогічні умови, реалізація яких покликана оптимізувати роботу з формування свідомого ставлення студентів педагогічних закладів вищої освіти до фізичного виховання:

1) Освітнє середовище:

- матеріально-технічна база (забезпечення сучасними засобами навчання, зокрема спортивним інвентарем, доступом до комп'ютерної техніки, бібліотек, спортивних залів тощо);

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 16(34) 2023

-безпека та комфорт (створення безпечного та комфортного середовища для навчання та взаємодії).

2) Методична підтримка:

-навчально-методична база (доступ до сучасних педагогічних методик, посібників, електронних ресурсів);

-методична допомога (підтримка з боку колег, консультації, обмін досвідом).

3) Колективна взаємодія:

-комунікація та співпраця (сприяння взаємодії між педагогами, обмін ідеями, відкритий діалог);

-колективна відповідальність (розподіл завдань, спільна відповідальність за результати роботи).

4) Індивідуалізація навчання:

-диференціація завдань (урахування індивідуальних особливостей учнів, надання завдань на різному рівні складності);

-адаптація підходів (використання різних методів та підходів для забезпечення ефективного навчання всіх студентів)

5) Професійний розвиток:

-навчання та самоосвіта (систематичний професійний розвиток через участь у семінарах, тренінгах, курсах підвищення кваліфікації);

-науково-дослідна робота (сприяння веденню педагогічних досліджень та інновацій).

6) Створення мотивації:

-система оцінювання (застосування справедливої та мотиваційної системи оцінювання);

-визнання та заохочення (шанобливе ставлення до досягнень, заохочень та визнання успіхів).

7) Педагогічна свобода та творчість:

-самовираження (створення умов для реалізації творчого підходу та ініціативи);

-гнучкість у використанні педагогічних методів та прийомів.

Безумовно, ці умови можуть варіюватися залежно від контексту, особливостей навчального закладу та конкретної педагогічної ситуації, проте їх урахування сприятиме створенню сприятливого середовища для ефективної та професійно орієнтованої діяльності педагога-викладача фізичного виховання у педагогічних ЗВО та студентів-майбутніх учителів.

Вважаємо, що у формуванні свідомого ставлення до фізичного виховання концептуальну роль відіграє саме належна мотивація, причому у поєднанні зі сформованими вольовими якостями особистості. У науковій літературі визначено такі «вольові якості, необхідні для подолання перешкод, які виникають у процесі діяльності: цілеспрямованість, наполегливість,

завзятість, рішучість, сміливість, ініціативність, самостійність, витриманість і самовладання» [5, С. 12].

Отож, серед мотиваційних заходів, спрямованих на формування свідомого ставлення майбутніх учителів до фізичної активності найефективнішими, на нашу думку, є такі:

1) стимулювання інтересу (проведення мотиваційних заходів, лекцій та тренінгів, які демонструють важливість фізичної активності для здоров'я та розвитку особистості);

2) приклади успішних історій (варто ділитися успішним досвідом, добр, якщо власним, використання фізичної активності для досягнення особистих та професійних цілей);

3) інтеграція фізичної культури в навчальний процес:

-спеціальні предмети (введення обов'язкових курсів з фізичної культури та спорту, які розкривають їх теоретичні та практичні аспекти);

-методи активного навчання (використання методів, які дозволяють студентам брати активну участь у власному навчанні, наприклад, групові проєкти, дискусії та практичні завдання).

4) організація фізкультурно-дозвіллєвих заходів:

-спортивні турніри та змагання (проведення різноманітних спортивних подій, що сприяють формуванню командного духу та підтримці фізичної активності);

-тренування та рекреація (забезпечення можливостей для студентів брати участь у тренуваннях, фітнес-заняттях та розважальних фізичних заходах).

5) консультативна підтримка (забезпечення можливостей для студентів отримати індивідуальні консультації з питань фізичної активності та планування занять).

6) психологічна підтримка (надання консультативної підтримки для подолання можливих стресів чи перешкод, які можуть виникнути при веденні активного способу життя).

7) залучення до волонтерської діяльності (формування груп спортивних волонтерів, які беруть участь в організації спортивних та фізкультурних заходів, організації дитячих спортивних заходів, флешмобів тощо).

8) освітня робота та інформаційні кампанії:

-лекції та семінари (проведення освітніх заходів, що розкривають актуальні теми фізичної активності, впливу занять на здоров'я та академічні результати);

-інформаційні брошури та плакати (розміщення інформаційних матеріалів по всьому університету, які підкреслюють важливість фізичної культури та здорового способу життя).

Для забезпечення ефективності реалізації педагогічних умов формування свідомого ставлення майбутніх учителів до фізичного виховання варто

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 16(34) 2023

визначити орієнтовну тематику освітніх заходів (просвітницьких лекцій, бесід, диспутів та ін.):

1) Роль фізичної активності у здоровому способі життя (обговорення впливу регулярних фізичних вправ на фізичне та психічне здоров'я; поради щодо вибору відповідної фізичної активності для різних вікових груп).

2) Здорове харчування: що вибирати та як готувати (розгляд основних принципів збалансованого харчування; рецепти та поради з приготування здорових страв).

3) Психічне здоров'я та фізична активність (обговорення взаємозв'язку між фізичною активністю та зменшенням стресу та тривоги; поради щодо включення медитації та інших практик для поліпшення психічного здоров'я).

4) Профілактика захворювань через фізичну активність (розгляд ризиків і користі різних видів фізичної активності; рекомендації щодо попередження захворювань шляхом збереження активного способу життя).

5) Спільноти для здоров'я: як створити оточення для підтримки (обговорення важливості підтримки та взаємодії у впровадженні здорового способу життя; ідеї щодо створення спільнот та груп для спільного здоров'я).

6) Фізична активність у повсякденному житті: робота, дім, відпочинок (поради щодо включення фізичної активності в робочий графік та домашнє середовище; важливість активного відпочинку та вибору засобів розваги, які підтримують фізичне здоров'я) та ін.

М. Маєвський, досліджуючи ціннісні орієнтації у сфері фізичної культури і спорту студентів педагогічних спеціальностей, відзначив, що 56,7% дівчат-студенток пояснюють свою активність у відвідування занять з фізичної культури бажанням успішно скласти залік чи іспит [6]. Важко навіть уявити, наскільки серйозно треба переглядати та удосконалювати педагогічні умови, рівень фізкультурної освіченості, мотиваційні заходи, щоб ситуація змінилася на краще.

Висновки. У формуванні свідомого ставлення студентів педагогічних ЗВО до фізично виховання концептуальну роль відіграють рівень фізкультурної освіченості (фізкультурної грамотності) та мотиваційні заходи. Основні педагогічні умови формування свідомого ставлення до фізичного виховання у студентів педагогічних ЗВО нами диференційовано і описано за такими групами: освітнє середовище, методична підтримка, колективна взаємодія, індивідуалізація навчання, професійний розвиток, створення мотивації, педагогічна свобода та творчість. Зміст і склад цих педагогічних умов залежить від освітнього контексту, типу закладу освіти, конкретної педагогічної ситуації.

Література:

1. Інноваційні технології фізичного виховання студентів: навч. пос. / за заг. ред. Вихляєва Ю.М. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2018. 543 с.

2. Carl Johannes, Bryant Anna S., Edwards Lowri C., Bartle Gillian, Birch Jens E., Christodoulides Efstathios at al. Physical literacy in Europe: The current state of implementation in research, practice, and policy. *Journal of Exercise Science and Fitness.* 2023. № 21(1), P.165-176 https://doi.org/10.1016/j.jesf.2022.12.003

3. Мирошніченко, В.О., Євтушенко, І.М. Педагогічні умови мотивації студентів аграрних закладів вищої освіти до фізичного виховання в умовах воєнного стану. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. (11(171), 2023. С. 128-133. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).26

4. Чиченьова О.М. Сучасні реалії фізичного виховання в закладах вищої освіти та ставлення студентів до занять із фізичної культури та спорту. *Академічні студії. Сер.* Педагогіка. Вип. 4, ч. 1, 2021. https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.29

5. Шепеленко Т.В., Буц А.М., Бодренкова І.О. Фізичне виховання у формуванні здорового способу життя : навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 125 с.

6. Маєвський М.І. Ціннісні орієнтації у сфері фізичної культури і спорту студентів педагогічних спеціальностей : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту 24.00.02. Дніпропетровськ, 2016. 24 с.

References:

1.Innovatsiini tekhnolohii fizychnoho vyhovannia studentiv [Innovative technologies of physical training of students]. (2018). Ed. Vykhluauev Yu.M. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho. [in Ukrainian].

2.Carl Johannes, Bryant Anna S., Edwards Lowri C., Bartle Gillian, Birch Jens E., Christodoulides Efstathios at al. (2023) Physical literacy in Europe: The current state of implementation in research, practice, and policy. *Journal of Exercise Science and Fitness.* № 21(1) (pp.165-176) Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.jesf.2022.12.003

3.Myroshnichenko V.O., Yevtushenko I.M. (2023) Pedahohochni umovy motyvatsii studentiv ahrarnykh zakladiv vyshchoii osvitydo fizychnoho vykhovanna v umovakh voiennoho stanu [Pedagogical conditions of motivation of students of agricultural institutions of higher education for physical education in conditions of martial law]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Ser. 15 Naukovo-pedahohichni problem fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). (Vol. (11(171) (pp. 128-133) Retrieved from https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).26 [in Ukrainian].

4.Chycheniova O.M. (2021) Suchasni realii fizychnoho vykhovannia v zakladakh vyshchoii osvity ta stavlennia studentiv do zaniat iz fizychnoii kultury ta sportu [Modern realities of physical education in institutions of higher education and the attitude of students to classes in physical culture and sports]. Akademichni studii. Ser. Pedahohika. (Vol.4, part 1) Retrieved from https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.29 [in Ukrainian].

5.Shepelenko T.V., Buts A.M., Bodrenkova I.O. (2018) Fizychne vykhovanna u formuvanni zdorovoho sposobu zhytta [Physical education in the formation of a healthy lifestyle]. Kharkiv: UkrDUZT. [in Ukrainian].

6.Maievskyi M.I. (2016). Tsinnisni oriientatsii u sferi fizychnoii kultury i sportu studentiv pedahohichnykh specialnostei [Value orientations in the field of physical culture and sports of students of pedagogical specialties]. Extended abstract of candidate's thesis. Dnipropetrovsk [in Ukrainian].